

Täysistunto

Tiistai 19.11.2019 klo 13.59—19.56

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 51/2019 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2019 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2019 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

19.18 **Seppo Eskelinen sd:** Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeää, että hallitus lähtee etupainotteisesti toteuttamaan hallitusohjelmaan kirjattua aluepolitiikan suuntaa, jossa alueiden välistä ja kuntien sisäisen eriytymisen kehitystä pyritään pysäyttämään. Hallitusohjelmassa on todettu, että luodaan alue- ja teemälähtöisesti sopimusperusteisuuteen ja kumppanuuteen perustava aluekehityksen malli, jolla tuetaan alueiden kasvua ja vahvuuksien vahvistamista. Tällä lainsäädäntömuutoksella, mikä nyt on vireillä, sitten rakennamme näitä työkaluja. Edellisen hallituksen kasvuohjelmat, esimerkiksi AIKO-rahoitus, olivat onnistuneita työkaluja monille kaupunkiseuduille, jotka pääsivät rahoituksen piiriin. AIKO-rahoituksella juuri tuettiin alueita, joilla oli vahvoja, fokuoituja kasvu- ja osaamisaloja.

Maakunnille on äärimmäisen tärkeää, että maakunnan kehittämISRaha palautetaan. Maakunnan kehittämISRaha on räätälöity kestävä kasvun ja elinvoiman lisäämisen määräraha. On myös tärkeää, että maakuntaliitoille kohdennetaan tätä nopeaa ja joustavaa kansallista aluekehitysrahoitusta, jolla pystytään nopeasti ja aidosti reagoimaan maakunnan kehityksen kannalta strategisesti tärkeisiin selvitys- ja kehittämistarpeisiin. Tällä hetkellä maan kehittämISRaha -aukkoa on pitkälti paikattu kuntarahoituksella maakunnissa, ja ne rahat ovat kohtuuminimaalisia tällä hetkellä.

Hallituksen 40 miljoonan euron panostus tulevaisuusinvestointeihin varatusta rahoituksesta on aluekehityksen työkaluna hallitukselta maakuntien osalta hieno tulevaisuuslinjaus. Määräraha vuosille 2020—22 on tärkeä osa myös hallituksen työllisyys- ja kasvutavoitteiden rakentamisen työkaluja. Rahoituksessa on tärkeintä, että sitä pystytään suuntaamaan maakunnan omiin lähtökohtiin, vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuviin kehittämistoimiin, niin kuin lainmuutoksen henki onkin.

Arvoisa puhemies! Tärkeää olisi myös saada kansalliseen alue- ja kehittämispolitiikkaan pitkäjänteisyyttä ja tukea myös yli hallituskausien. Onnistuneitten ja käynnissä olevien kasvu- ja kehittämisohjelmien jatko olisi erityisen tärkeää tulosten näkökulmasta, jot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2019 vp

ta pystyttäisiin kasvua rakentamaan erityisesti niiden onnistumisten kautta, jotka ovat eri ohjelmien väliarvioinneissa saaneet kehittämisessä ja kasvussa hyviä tuloksia.

Meillä on hallituskausittain tapana keksiä pyörä vähän uudestaan tai ainakin teema uudeksi. Ensimmäinen isompi osaamisen ja alueiden kehittämisohjelma, aluekehitysrahoitus, oli Lipposen hallituksen Osaamiskeskusohjelma, ja voi kyllä todeta, että Pohjois-Karjalan metsäosaamisen keskittyminen ja vahvistuminen pitkälti lähti siitä liikkeelle, ja tällä hetkellä tulokset puhuvat puolestaan. On ollut Inka-ohjelmaa, on AKOa, KOKOa ja AIKOa muun muassa. Ei nimi asiaa tietysti pahenna, mutta jatkuvuutta kansalliseen aluepolitiikkaan tarvitaan tuloksien aikaansaamiseksi niin aluekehitystyökaluissa kuin niiden rahoituksessa. Tähänhän noissa lausunnoissa erityisesti myös sitten maakuntaliitot ja kunnat ovat ottaneet kantaa.

19.23 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Aluepolitiikka on todella viime vuosina jäänyt paljolti kuntien ja toisaalta sitten EU-rahoituksen varaan ja tämä valtiovalta on luistanut siitä melko lailla pois. Se näkyy siinä, että toiminta on ollut lyhytjänteistä ja pätkittäistä ja paljolti projekteja ja tulokset ovat olleet heikkoja.

Täytyy hallitukselle antaa kiitos siitä, että nyt tämä maakunnan kehittämisraha jälleen palaa. Sillä voidaan tehdä osittain maakunnan omaehtoista aluekehitystyötä. Toki tämä summa ensi vuodelle, 21 miljoonaa euroa, on hyvin vähäinen, kun se vielä jakautuu kolmeen osaan, 5 miljoonaa maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen ja 15 miljoonaa sopimusperusteiseen yhteistyöhön ja pieni osa valtakunnallisiin hankkeisiin. Esimerkiksi tuo 5 miljoonaa tekee 20 maakunnan osalta 250 000 per maakunta noin keskimäärin ja tämä 15 miljoonaa sopimusperusteista taas 750 000 per maakunta, eli ei näillä ihmeitä tehdä, mutta ihan hyvä avaus. Valiokuntahan onkin yksimielisesti tämän esityksen hyväksynyt ja korostanut kaikessa tätä maakuntien omaa osallistumista ja vaikutusmahdollisuuksia varojen käytössä.

Arvoisa puhemies! Nyt on käynnissä EU:n rahoitusneuvottelut, ja siellä maatalouden osalta on kylmä tuuli puhaltamassa. Saattaa olla, että myös maaseudun kehittämisrahojen suhteen olemme kärsimässä menetyksiä ja sitä kautta olemme nettomaksajina entistä enemmän EU:ssa. Tämän korvaamiseksi tarvitaan kansallista aluepolitiikkaa ja siihen panostuksia.

Luin tuossa taannoin entisen kansanedustajan Seppo Kääriäisen viimeisen kirjan, ja hän kovasti korosti sitä, että tarvitaan todella vahvaa aluepolitiikkaa. Tähän yhdyn kyllä, että me tarvitsemme sitä ja meillä on pidettävä koko maa asumiskelpoisena, ja myös tässä suhteessa näitä edellytyksiä voidaan vahvistaa.

Ministerit Kulmuni ja Kaikkonen ovat heittäneet viime aikoina esityksiä näitten valtion toimintojen sijoittamisesta eri puolille maata. Ne ovat hyviä tavoitteita mutta erittäin vaikeita monelta osin toteuttaa. Ne saattavat tietysti olla enemmän politikointia kuin todellista asioihin vaikuttamista maakuntien hyväksi, mutta hyvä niinkin.

19.26 Piritta Rantanen sd: Herra puhemies! Tämä lakiehdotus siis nimenomaan täydentää tämän aluekehittämisen rahoitusvälineitä ja tukee näitä maakuntaliittojen tehtäviä aluekehitysviranomaisen roolissa, ja kokonaisuutena, niin kuin edustaja Kankaannieminikin totesi, tässä on kyse 21 miljoonan euron rahasta, ja erityisesti kiinnitän samaan asiaan huomiot, että tästä määrärahasta vain 5 miljoonaa euroa kohdennetaan suoraan maakuntien omaehtoiseen kehittämiseen ja 15 miljoonaa menee sopimusperusteiseen yhteistyöhön.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 66/2019 vp

Määrärahalla on tärkeä tavoite edistää alueiden, kaupunkien ja kuntien kestävä kasvua ja kehittämistä, mutta on erittäin tärkeää, että rahoitus on joustavaa ja että sitä on mahdollista käyttää maakunnissa tärkeiksi katsottuihin kehittämistoimiin. Mutta mitään tuloksetonta hankehumpppaa tästä ei saa tulla. Lisäksi on huomioitava, että työ- ja elinkeinoministeriön tehtäväksi jäävän määrärahan jakamista on valmisteltava yhdessä maakuntaliittojen kanssa niin kuin he ovat toivoneet.

Aluekehittäminen on äärimmäisen tärkeää, ja tähän keskittyminen ja tämän edistäminen on koko maan etu. Vaikka tämä määräraha on suuruudeltaan melko pieni, rahoituksen kriteerien on oltava samanlaisia eri maakunnissa ja rahoituksen on oltava avointa, läpinäkyvää ja oikeudenmukaista eikä byrokratia saa olla rahoituksen saamisen esteenä. Tällä rahoituksella tehtyjä toimia on myös jälkikäteen pystyttävä mittaamaan, ja hankeraporttien on oltava julkisia.

19.28 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Eskelinen avauspuheen vuorossaan totesi, tämä on tärkeä avaus, jossa pyritään alueellista eriarvoisuutta tasoittamaan. Hallitusohjelmahan lähtee liikkeelle yhdenvertaisuudesta ja siitä, että me pyrimme selkeästi eriarvoisuuden voittamiseen, on se sitten sosiaalista tai alueellista. Itse olen kansanedustajana täältä pääkaupunkiseudulta, ja haluaisin tältäkin puolelta sanoa sen näkökulman, että alueellisesti tasapainoinen kehitys ympäri Suomen on meidän kaikkien yhteinen etu. Ei ole mitenkään palkitsevaa ja järkevää, että väestö voimakkaasti ahtautuu tänne pääkaupunkiseudulle — siitä on meillekin paineita tällä seudulla myöskin palvelurakenteiden kehittämisen osalta. Ennen kaikkea lähtökohtanahan pitäisi olla se, että sellaisten toimien, joiden on välttämätöntä sijaita täällä pääkaupunkiseudun alueella, Ruuhka-Suomessa, on järkevää sijoittaa tänne. Mutta on monia toimia, joiden ei ole täysin välttämätöntä olla täällä, vaan ne voidaan myöskin alueellisesti hajasijoittaa, ja itse olen ollut aina sen periaatteen kannalla, että on mielekästä turvata alueellisesti tasapainoinen kehitys ympäri Suomen, ja siinä tämä on tietysti pieni, pieni askel, mutta on askel oikeaan suuntaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 51/2019 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.